

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l' any.

Any VIII

Barcelona 3 Gener de 1914

Núm. 322

SUMARI

Treball d'ascensió, per LLUIS BERTRÁN I PUIG.

Vides, A En Ramón Rucabado, per JOSEP LLEONART. (Seguirà).

Eros, A Agustí Calvet, per JOSEP MARIA DE SAGARRA.

Els Papes del Renaixement. — En ocasió de la publicació del Pastor. — III i darrer, per R. RUCABADO.

Moralitats, per J. M. LÓPEZ PICÓ.

El Revisor. — Comedia en cinc actes de Nicolai V. Gogol. (Trad. C. R. B.)

La Mancomunitat castellana.

Presagis d'un diluvi.

De la premsa

L' inquietut jurídica. — Els elements il·lustrats, per F. MASPONS I ANGLASELL.

La dominación francesa en Girona, per CARLOS RAHOLA.

Una visita a les «Case dei Bambini» de Roma, per JOAN PALAU VERA.

Informació

Festa de la Música Catalana.

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literàries

1 pta. el volum

Les illes d'Or. — de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà).

Vida al pas. — Per Joan Maragall.

Somnis. — per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili. Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

Treball d'ascensió

La Mancomunitat és nostra. La data del 18 de Desembre de 1913 serà per sempre memorable entre nosaltres; ella significa per a tot bon català la realització d'un anhel suspirat anys havia; serà memorable i gloriosa, encara, més que per allò, pel que significa, això és: treball constant, progrés polític, cultura, esforç evolutiu i preparat, que per fi ha fet treure florida en l'arbre vetust i decandit de l'Espanya, florida que demà, anant seguint més esforç, cultura, progrés i treball, serà per a nosaltres portadora d'abundosos fruits i fecunda riquesa, tal com pertoca a la nostra nacionalitat catalana.

Algú podria dir, és llàstima que tanta assenyalada s'hagi posat en el camí ascensional de Catalunya amb un senzill R. D.; d'altres despectivament podran clamar que a espatlles del Parlament s'ha volgut imposar una reforma valent-se d'un subterfugi.

I què: el plebiscit del 24 d'Octubre no està per damunt tot Parlament, no supera en magnificència a tota altra victòria? Quan un poble com Catalunya es redreça en tal forma, com un sol còs ple de sang nova i virilitat; quan el seu ferm voler s'ha imposat, no per la força, sinó a copia de treball i constància, fins als més recalcitrants, quan l'unanimitat d'aspiracions s'ha fet tant formidable que en sa corrent renovadora s'ho ha emportat tot, quan de l'ànima del poble ha eixit inconfonible sa paraula, volem ésser això que som, què volem més? En tal cas no val posar-hi pusil·lanimitats ni mala fe. La llei de Mancomunitats havia de venir, sinó avui, demà, i aleshores amb més conseqüències; quan un poble vol una cosa, cal que la tingui, car els pobles són així com volen ésser; contra la potestat de les coses vives no hi val el fret de la mort.

Per això no participarem de la pressió d'esperit que en molts feu estrai quan a l'enderrocar-se el ministeri Romanones,

es vegeren per allavors frustrades les esperances; al contrari, una mena d'orgull ens omplenava i ens sentíem bategar en una superioritat que potser encara no posseïm.

Nosaltres no hem d'anar pidolant i regatejant a precari cap *fuero*, no volem excepcions, no volem favors; volem això qui és nostre; així ho entén Catalunya i així va obrar, pesi a la farsa política, pesi a Romanones. I el poble qui entre els seus representants en compta de prou ardits i assenyats per saber-se redreçar noblement i rebutjar una fal·làcia parada amb tota astúcia, donant com qui diu *deu* de gràcia al mateix magnífic promissor, i en moments que la passió era més cega, per tal d'ésser més ardent, és poble qui ha de vencer; car en son vital desvetllament té ja prou consciència per exigir allò que de dret li pertoca i que, consegüentment, no deu agrair com qualche privilegi de rei, ajupint-se al descabellat caprici del domador. Perxò ja hem dit al començar que la data del 18 de Desembre no és tant gloriosa en si precisament, com pel que significa, presuposa i pel que fa esperar.

Sobre la pedra angular, que és la consciència del nostre ésser propi, en l'edifici que anem a bastir, ja hi és posat en ferm el primer bloc; i d'ara en avant comença l'haver de treballar més que mai; ara ve el treball lent, paciencios i plé de sacrificis, qui no té l'atraient perspectiva de les externes manifestacions luxoses; ara hi serem a la verdadera tasca de reconstrucció; hem de fer veure que nosaltres tenim seny i capacitat per governar, i no de qualsevol manera, amb prebendes i repartiments del brou de l'olla gran; havem de demostrar que amb el maneig d'aquesta arma bo i petita sabem realitzar magnès gestes, que amb aquest gra de mostaçà poblarem un bosc i que estem previnguts i disposats a comprometre'ns, si convé, per les

funcions del règim superior de l'Estat.

Sens dubte, alguns es pensen que heguda ja la Mancomunitat, ha de venir l'imperi de Xauxa i que Catalunya ha de transformar-se d'avui a demà en paradís: esteu fora del sentit de la vida, jo els haig de dir: *natura non facit saltus*; això que importa no és fer bombolles irisades sinó obra ferma, i que perduri i que fructifiqui en son temps; si allò us pensàveu, sereu desil·lusionats i raureu a l'escepticisme. D'altres n'hi han, encara, que en el moment de la Mancomunitat hi veuen l'hora en la qual ha de tenir fi la gran munió de tant d'empleat no-català com abunda en les nostres corporacions més o menys oficials; aquests són encara més enfora del sentit de la nostra nacionalitat, i esdevindran no sols desil·lusionats i escèptics sinó també inemics de la nostra actuació; creuen

que'l nacionalitzar-se s'acompleix per actes negatius, descastellanitzant-se, per exemple; i encara el descastellanitzar-se suprimint tot allò qui de Castella ens vé o a Castella ens sab; no, mai, tot això és accidental; l'essencial és l'acte positiu, és catalanitzar-se, és viure l'esperit de Catalunya, pensar, obrar, fer amb Catalunya, treballar per Catalunya; costums, art, dret, llengua, veus-aquí la nacionalitat; aixís es catalanitza; d'aquesta guisa, tot el que hi faci nosa, tot el que hi sia en detriment ja morirà, perquè la vida serà en la part sana.

La Mancomunitat és, doncs, no per treure aragonesos, gallecs, castellans, francesos, suïços ni tota llei de forasters, sinó per fer catalans; per obrir la vida a Catalunya tal com és Catalunya; aqueix és el camí d'ascensió; doncs, via amunt!

LLUIS BERTRAN I PIJOAN

VIDES

A En Ramón Rucabado

Aquesta vegada us respondré amb quelcom que tinc molt arrelat a l'esperit i que s'escau venir bé com a extensió dels amistosos raonaments que en alguna carta i algun article hem tingut darrerament. Doncs us responc amb uns fragments dels meus comentaris a l'humanitat de Miquel Angel i a la seva època, aquesta meua biografia que si no la transcrivís de tant en tant i no la treïés a orejar i rebre la llum de la gent, em fa l'efecte que se m'envelliria massa depressa en el seu enclos i tant se val dir que em semblaria morta.

Hi han homes i homes en el Renaixement italià. Al qui em digué que Miquel Angel és molt del Renaixement, segons amb quina íntima intenció ho digué jo sortiria a contradir-lo, perquè entenc que aquell home va patir més de la seva època que no pas va ser-ne un actor. I si algú, prenent-se aquella època com una representació dramàtica, em sortís lloant la grandesa independentment de cap pensament de moralitat, manera que sembla actualitzar-se, jo li posaria al davant Miquel Angel en el qual conviuen la grandesa i un caràcter moral. Una comparança entre ell i Benvenuto Cellini, tots dos del Renaixement, però de tant diferenta manera, pot ser un exemple molt viu.

Si Benvenuto Cellini ve a ser un patró de l'esperit paradoxal del Renaixement italià en la seva segona meitat, la

humanitat del seu coetani Buonarrotti em compareix com un patró que en diria de misticisme, vull significar que l'home és un mirall de la seva època, no pas perquè la imiti, sinó perquè en sofreix i de l'esforç de deslliurar-se'n en neix la seva força humana. El que dona el color vital a Cellini és el desbordament, i a Buonarrotti la inhibició.

A Benvenuto Cellini el posseeix una necessitat d'acció que es vessa en grolleria de paraules i de fets, en homicidi, en cobdicia centralitzadora, en alegria del mal d'altri. Per dignitat que comportin la causa i el fi de que és mogut, la seva manera de moure's se'ns afigura endimoniada.

La seva religiositat (bé cal anomenar-la d'alguna manera), el seu florentinisme, les seves amistats i amors, vénen a ser en ell accidents de l'humor, que inspiren la inseguretat paorosa del foc i l'aigua. Es conseqüent en una cosa, en defensar el mèrit de la seva producció artística contra els mèrits d'altri, amb les armes de la seva passió mòbil.

Aquí el teniu a l'ombra d'una església

de Roma. El Sant Pare Clement VII hi hi jeu de còs present en un túmbol. Benvenuto s'hi acosta i li besa els peus «Benvenuto, fill meu, no et facis de la venjança la teua enamorada. Refrena't.». Totjust ahir, el Sant Pare, amb els ulls envidriats, a punt de morir li deia aquestes paraules, després d'haver-li estat clementíssim en vida. Doncs bé, mireu sota la capa de l'artista agenollat davant del còs del Sant Pare i hi trobareu armes que se'n ha endut de casa perquè es proposa una venjança, a seguit d'aquell acte. La paraula paternal dita al punt de una dolça mort se l'ha enduta l'aire, el foc l'ha abrusada. Però el més paorós és aqueix automatisme de posseït. Qui pot judicar-lo, qui pot admirar-lo?

Quan la passió del seu art personal l'empenyi, els seus huracans, els seus arboraments, les inundacions engegadores de la seva sang, s'aplaçaran. El veurem pelegrí anhelant, camí de Loreto o altre Santuari, o bé el trobarem amb l'hàbit de penitent a la professó que li té de valer la simpatia beneficosa del Sant Pare i els Cardenals. Però aviat, si no el paguen a temps o no consideren com ell esperancava algun seu treball d'argenteria o consideren més favorablement el de un altre, el sentireu aplicar als Prelats les paraules més baixes, les que els traginers es llencen barallant-se. El més humà en ell, i encara fent una concessió a una manera de pensar que no és la nostra, se'ns afigura el seu instint de conservació. El demés, la manera de moure's en la vida, ens espanta com quelcom fora de la voluntat, com un element mogut, diríem, per un esperit enemic, que potser és la ubriaguesa de la sang, que potser és la del vi, però que a voltes sembla la del mateix maligne, que lleva a l'home els béns de la voluntat serena i de l'espiritualisme que ens donen el goig de la fusió amb el món o amb Déu. Qui tinga aptituds mentals per pendre's la vida d'un home, o d'una època com una representació dramàtica afóra de la sensibilitat humana, encimbellarà a exemple de grandesa una vida aixís. Jo, a barata d'ella no em deixaria pendre ni un argenc de la bona pau de Déu.

JOSEP LLEONART

(Seguirà.)

Sastreria : LA EUROPEA : Plaça Sta. Agna, 24
i Capellans, 17.
:: ALTES NOVELTATS ::
d'entretemps i estiu de les més importants fàbriques
PERFECCIO :: ECONOMIA :: PREU FIXE

EROS

A Agustí Calvet

1225. Dia era muy ssanto de la Pascua mayor.
El sol salya muy claro è de noble color;
Los omes è las aves è toda noble flor,
Todos van rrecsebir cantando al Amor.
Arcipreste de Hita.

Quan vé l'amor, les dolces finestretes
s'obren timidament al dematí,
i s'alegren les vies més estretes,
i els pobres no somiquen pel camí.

La vila que a l'hivern semblava morta,
riu com el cel, com els pujols i els camps,
pengen les velles a la porta
el llorer del diumenge de Rams.

O aquella boca de besar dejuna,
com s'extremeix quan l'acolora el sol,
quan l'aigua salta per la gorja bruna
i encara és tebi l'odorant llençol!

Es que l'amor poc a poquet camina,
ningú sab si vindrà de dia o nit,
però vé, i tothom se l'endevina
quan ja el rebrega i se li anúa al pit.

Quan es desperta la donzella
ja guaita pel clivell del finestró,
quan els cabells es descapdella
ja li tremola per l'escarpidor;

quan la gonella cau damunt la sina
en els plecs de la roba és amagat;
ai l'amor! quí el coneix, quí l'endevina
si vé a la vila quan verdea el blat?

Vé com ocella tímida i poruga,
com una terrorola de cap rós,
que truca a vostra porta fredeluga
i a vostra falda va cercant redós;

si el teniu a la mà, si se us amaga,
donzelletes, al pit,
si de un somriure li haveu fet la paga,
la dolça pau se us tornarà neguit.

O si sabéssiu! Ell per tot batega,
fins a la missa matinal,
i besa vostra galta temorega
mentres veieu els ciris, i el missal,

quan llueix el satí de la casulla
quan a la pica remulleu els dits,
llavors ell la cabellera esbulla
en vostres fronts esfereits.

Quan ell ve, hi hà més llum en tota cosa,
lo que passa pel poble és més brillant,
vostra mirada no reposa,
el vostre pit batega a cada instant.

Com són alegres les caballeríes,
i les cançons dels traginers,
i les rodes pesants que tots els dies
fan trontollar les pedres dels carrers!

I en vostra mà — O trèmola petxina —
doneu beguda al calandrió daurat:
quí de vosaltres l'endevina
quan ve a la vila amb la verdor del blat?

Ai l'amor! Jo tenia una germana
que m'era com les roses de tot l'any!
perque sempre en el joc, valenta, ufana,
el cansament no li posà parany.

Però un temps son desig no es complia
en el nostre vagar acostumat.
Com era més menut, jo no sabia
què li hauria passat.

Però li deia: vine de parella
anirem com abans pel caminal,
cercarem una canya, i flor vermella
per pescar les granotes del bassal.

Veurem si els cruixidells encara coven,
si la cuera té petits,
i si a l'eixam les vespes, proven
de picar-nos els dits.

Més ella em responia: — sóc estanca,
em crema el front, em pesa el sí,
quan tú t'enfiles dalt la branca
no't puc seguir.

I cada volta era més recollida,
però més dolça, i més lluenta
els ulls, i la galta més florida
i més blanques les dents.

Jo estava trist de veure-la allunyada,
i l'enyorava en els meus jocs deserts,
a la finestra lluny era abocada,
el pit enfòra, els ulls oberts.

Era molt més amiga de les roses,
d'estar-se dintre casa i sortir poc,
de mirà amb pietat totes les coses,
i no dir rès, i seure vora'l foc.

I a la nit quan sopàvem, s'extremia,
i no gosava aixecà els ulls del plat;
I jo m'hi embadalí, i no sabia
quí l'hagués canviat.

I és que l'amor li va florí a la cara,
l'empresonà com l'aigua-moll,
un dematí a la pica clara
quan el raig li saltava pel coll.

Aquell amor que a la pell fina
deixa la flama, i tot ho abat,
que ningú el veu ni l'endevina
quan ve a la vila amb la verdor del blat.

Com ha passat el temps, ara en ma vida
hi hà aquell neguit de la germana gran;
en el meu pit ja sento la ferida,
l'ocell daurat ja vola al meu davant!

Ai ara és lluny aquella vila blanca,
aquell sol aplanat sobre els marjals,
aquell patí quiet, la porta franca,
les olles on niaven els pardals!

Deuen haver-hi altres donzelles
que jo ja no conec,
i deuen entrar-hi el sol per les clivelles
de les cambres on dormen, frec a frec

deuen passar-hi l'amor com allavors,
qui sab si a alguna li ha de pendre el cor,
allí la pau no aquietarà les hores,
s'esbullaran les trenes d'or.

Quan dormint a la nit, estarà alerta,
l'amor vora'l capçal, qui sab d'aón
portarà un somni i una flor oberta
per a posar-la-hi sobre'l front!

Jo ja aniria a aquella vila blanca,
si pogués veure el camp pel dematí
i si trobés la germaneta estanca
tot esperant l'amor amb mi.

Jo el rebría per l'ample carretera
i diria: ja ve pel carreró:
les donzelles a la senyal primera
s'abocarien al balcó.

Deixarien les feines i la mare
i el germà més petit,
—com quan se sent una música clara,—
i amb la mà tremolant tímida encara
s'aguantarien el batec del pit...

Jo diria: Tingueu l'ànima forta,
donzelles, no temeu, que no és cap mal,
és l'amor que ha trucat a vostra porta,
és el Sol que us tremola pel brial.

Es que el mal temps s'ha fet enrera,
ja no hi hà gebre al dematí;
i ja l'ocell enyora la cirera
lliure del fret qui el cor li agemolf.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Els Papes del Renaixement

En ocasió de la publicació del Pàstor

III i darrer

I arribat aquí bé és just que parli de l'obra en sí mateixa, després d'haver esmersat els dos articles anteriors en comentar el Renaixement tal com ens apareix a la llum claríssima i transparent d'aquesta història, que està escrita per dir *la veritat i res més que la veritat*, i fer veure amb igual severitat i imparcialitat rigurosa tots els caires bons i dolents de les coses i el mateix les virtuts que els vicis, el mateix la santedat que la maldat de tots i cadascun dels personatges que omplen el marc d'aquella època.

Però el donar compte como jo voldria de obra tant magna és tasca decididament molt superior a les meves disponibilitats de temps*. I això em dol tant més quan estic persuadit que el Pàstor és una de les obres que més convé que siguin conegudes i divulgades en el temps actual: una de les lectures més profitoses i que hom pugui amb més interès recomanar. La importància, les dimensions, la utilitat mateixa del llibre requereixen un estudi aprofundit que fés néixer en els llegidors el mateix interès que un sent per la obra, però desgraciadament, en quant a mi no m'és pas possible avui per avui.

Diré doncs solament que el valor capital de l'història escrita per Pàstor és la *veracitat*. Com ja vèiem dir al començament, com acabem de dir més amunt, no s'ha proposat l'autor sinó seguir un criteri inflexible de imparcialitat i inundar de claror de dia els misteris i tenebres que envoltaven les figures compromeses, caigui qui caigui, perquè si amb l'Església està la veritat eterna, no ha de témer la veritat a cap terreny i ni la justícia ni la causa divina ha de defensar-se amb mentides, sofismes o misteris. Lleó XIII plenament convençut d'això, també, ple de confiança en la missió divina de l'Església, va obrir per primera volta els arxius secrets del Vaticà i els posà a la disposició del savi investigador, qui se'n serveix, així com de molts

altres arxius, amb rigorisme científic, no solament per construir-hi la narració dels fets, sinó per apoiar i avalorar les seves descripcions per una copiosíssima documentació; de manera que al costat de cada fet, de cada període, pot el llegidor verificar-ne el fonament de veritat repassant la nutridíssima col·lecció de cartes, memòries i altres documents, reproduïts textualment que l'acompanyen. De un mode especial es base d'aquesta documentació la correspondència privada, i sobre tot la dels embaixadors a Roma, al través de la qual readquireixen els fets i les persones una vida estupenda.

L'altre valor és la *abundancia*, car la nombrosíssima massa de fonts informatives de l'època, ha permès a l'autor estendre's tant, que les figures es mouen emmarcades dins amples descripcions d'escenes, de costums, d'obres d'art, enriquida amb extensos i dilatats estudis sobre la vida pública i privada, sobre les tendències literàries i artístiques en cada període, sobre les persones dels polítics, dels prínceps de l'Església, dels humanistes, dels artistes, sobre la vida religiosa, la vida burgesa, i no solament a Roma sinó a tot Itàlia, amb nodrides referències dels altres països, de manera, que resulta en cert mode, aquesta obra l'història d'Europa en aquell període determinat.

Després podem dir que és l'*amenitat* filla del sabor mateix de vida, el caràcter més sobressortint d'aquesta història. L'encís d'ella és gran perquè la reconstrucció total del temps és tant completa i detallada que tot aquell món del Renaixement reviu i un s'hi sent barrejat i acompanyat del constant moviment espiritual, popular, artístic, religiós, i polític, que es va seguint sense deixar-lo mai, la qual cosa fa la lectura suggestiva i apassionadora, malgrat de ser una història escrita sense pretensions literàries.

Una obra de tal autoritat per la veracitat i abundancia, i de tant interès pel completa i evocadora de vida que és, és un instrument poderosíssim de rehabilitació històrica i de cultura d'esperit. Després d'enterar-se amb minuciositat de detalls i proves, de la veritat sobre les glòries i les misèries del pontificat als segles xv i xvi i del veritable estat d'abjecció escandalosa en que cau la cort romana, desseguida que es vegé reconstituïda després dels seixanta anys de l'escandalós cisma d'Avinyó i d'estar Roma buida i abandonada, després de veure els

vicis i els crims i prevaricacions que la desfiguraven, les simultànies guerres polítiques i religioses on portava la pitjor part, la desmembració de la Reforma i els duríssims flagells que caigueren sobre Roma al segle xvi, hom veu amb evidència claríssima que solament una força sobrenatural pot aguantar-la i impedir que no es desfés en mans de qualsevol dels enemics de dintre i de fora que la combatien. De manera que la popularització documentada i verídica de l'història de la Roma del Renaixement, el treure a llum amb tota la cruesa les malvestats dels eclesiàstics i la corrupció de l'Església és la més gran demostració de l'eternitat d'ella, a la que contemplem avui unida, purificada i disciplinada com mai, perquè cap altra nació o civilització pot sufrir tal corrosió i violència sense quedar aniquilada o bé trasbalsada i capgirada i desnaturalitzada, com França després de la Revolució.

I en quant a la cultura d'esperit, la difusió del Pàstor té un interès grandíssim i en dos sentits. Objectiu, en primer lloc, perquè en ell s'hi segueix amb especialíssima atenció i gran copia de notícies i descripcions el Renaixement de les arts plàstiques a Itàlia, i la seva evolució i desenrotllament des dels primitius dels primers anys del XIV fins a l'apoteosi del XVI i l'aparició de l'humanisme, i s'estudien minuciosament les diferents personalitats que tant a Itàlia com a fora estaven al cap del moviment intel·lectual, les obres que produïren i les escoles que formaren. Amb no menys atenció es descriu la literatura i la poesia, i també el conreu de les ciències, desfilant vius i movent-se, esguardats un per un i amb verdader amor, tots els mestres i homes eminents en les diverses activitats espirituals, els noms dels quals honren aquells segles gloriosos.

L'altre interès consisteix en la demostració vivent i càl·lida del sentit religiós de les arts humanes, i reciprocament de la necessitat artística en l'expressió religiosa. Es aquest l'exemple més gran que es troba d'expansió de l'art, tal volta no superat en quantitat per cap període del món antic, i és precisament a Roma, a la capital religiosa del món, on floreix. Des d'aquest punt de vista el Pàstor és una mina riquíssima d'ensenyances. Avui que han passat per Roma varies generacions des d'allavors, i que el perill del retorn al paganisme s'és estingit del tot, i que han cessat les passions enceses de l'època, i que l'art clàssic impera, malgrat de tot, es veu el servei enorme que Roma va fer a la civilització humana beneint-lo, amparant-lo i consagrant-lo, com deïem el primer dia, com a forma pròpia del sen-

* Aquest és el plan de l'obra:

Volum I.—Martí V (1477-81) — Eugeni IV (1431-47).
 » 2.—Nicolau V (1447-55) — Calixte III (1455-58).
 » 3.—Pius II (1458-64).
 » 4.—Pau II (1464-71) — Sixte IV (1471-84).
 » 5.—Innocenci VIII (1484-92) — Alexandre VI (1492-1503).
 » 6.—Juli II (1503-13).
 » 7.—Lleó X (1513-21).
 » 8.—Id. (continuació).
 » 9.—Adrià VI (1522-23) — Climent VII (1523-34).
 » 10.—Climent VII (continuació).
 » 11.—Pau III (1534-49).
 » 12.—Id. (continuació).

timent cristià com la estètica oficial de l'Església exaltant així doblement la tradició llatina i l'esperit del Mediterrani, per damunt de tot el món.

En resum, la història dels Papes del Renaixement, té per resultat una afirmació poderosa de religiositat, un gran descans i una confortació final, veementíssima, per l'home d'esperit, i pel qui sab el significat humà, el valor intel·lectual de pertànyer a la germandat catòlica romana.

I per fi, és precis ponderar la importància i el gran atractiu històric d'aquesta monumental investigació. Les lliçons que's desprenen dels fets i de les vides dels personatges, constitueixen una ensenyança preciosíssima per la informació i del més alt valor per l'exemple, pel «contagi de lo gran» que comunica la seva lectura. A la emoció per lo dramàtic, o bé lo tràgic de molts passatges i episodis d'aquella moguda època, s'uneix la lliçó de lo gran que s'imposa i de lo etern qui triomfa per la justícia o per la glòria. (1)

Jo voldria reportar aquí, encara que només fos anomenant-los, els episodis corprenedors, els poemes d'acció i de passió que tant ric conjunt aplega. Però no és això feina fàcil, i em limitaré, per acabar la ressenya, a indicar-ne dos, que no és que m'hagin produït en realitat impressió més forta que altres, sinó que m'han frapat de una manera singular. Un d'ells és el *Sacco di Roma*, l'altre la fundació de l'Ordre dels Caputxins; tots dos precisament al segle XVI i sota Climent VII.

Més de trenta planes esmersa Pastor en descriure els tristament memorables fets ocorreguts del 6 a finals de Maig de l'any 1527, coneguts pel *Sacco di Roma*, al costat dels quals la nostra Setmana Tràgica barcelonina és un joc de criatures. L'exèrcit imperial, vintidós mil homes famèlics i morts de misèria, aventurers alemanys, italians i espanyols, als qui feia vuit mesos se'ls debia la soldada—la mateixa causa del sagueig d'Anvers, quaranta nou anys després, —caigueren sobre la ciutat eterna i la passaren a foc i a sang, i la robaren i ultrajaren espantosament durant dos o tres setmanes, i els horrors i la desolació foren tant grans, i les conseqüències tant funestes per la Església i el Papat i per la civilització i les arts, que Pastor ho

considera com la fi mateixa del Renaixement a Roma. Terrible expiació dels dies depravats i llicenciosos de Alexandre VI i Lleó X.

Quinze dies abans, lluny encara de Roma el Condestable de Borbó, quan Climent VII donava solemne benedicció a més de 10.000 devots, un home que gesticulava com un boig, quasi nú, s'enfilà a l'estatua de l'apostol Sant Pau i exclamà dirigint-se al Papa: «Bastard sodomita!; pels teus pecats serà Roma destruïda!; confessa't; converteix-te; si no ho vols creure dintre catorze dies ho veuràs». Era el fanàtic vident Brindano i durant aquells dies no parà de cridar per carrers i llocs públics: «Roma, fés penitència, perquè es farà amb tu allò mateix que amb Sodoma i Gomorra!» Al cap de dugues setmanes, el dia 5 de Maig, l'afamat exèrcit imperial acampat als deserts encontorns de la ciutat, amidava amb les seves mirades el preu de la victòria i el terme de tantes fatigues, que estava allí davant dels seus ulls. «El sol, al colgar-se il·luminava per darrera vegada la glòria esplendorosa de la Roma del Renaixement, la més hermosa i rica de totes les ciutats que llavors hi havia al món».

Al cap de alguns dies escriu un testimoni que «a Roma, capital del món cristià, no es toca cap campana, ni s'obre cap Església, ni es celebra cap missa: no hi han diumenges ni dies de feina. Les tendes dels comerciants rics serveixen de quadres als cavalls, els palaus magnífics estan desolats, moltes cases incendiades, les portes i finestres d'altres arrancades i robades, els carrers convertits en pilots de fems. La fetor que s'exhala dels cadàvres és horrible, homes i animals reben una mateixa sepultura, i en les esglésies he vist cadàvres menjats dels goços. A les places s'apreten unes contra les altres, taules on hom es juga als daus grans pilots de diner. L'aire ressona amb les blasfèmies, de manera que els bons, si n'hi ha, més voldrien ser sords. No se m'ocorre amb quina altra cosa podria comparar això si no és amb la destrucció de Jerusalem. Ara reconec la justícia de Déu, que

no oblida, encara que arribi tard. A Roma es cometien publicament tota mena de pecats: sodomia, simonia, idolatria, hipocresia i frau. Així és que bé podem creure que no ha esdevingut això per un atzar, sinó per justa sentència de Déu.»

Els lansquenets tudescs, llords i barbres no es distingien tant com els espanyols per la crudeltat, sinó per la cobdícia i sobre tot per la furia contra els eclesiàstics i coses sagrades, perquè quasi eren tots ells luterans. «S'engalanaven amb les robes vermelles dels cardenals i cavalcaven en ases pels carrers executant tota mena d'escarnis. Un capità bávar, Guillem de Sandizell, arribà fins a disfressar-se de Papa i fer que els soldats, empurpurats, li besessin les mans i els peus... Es dirigí la horda amb música de pífans i timbals a la ciutat lleonina i proclamà allí Papa a Luter, amb tal crit que es pogué sentir des de Sant Angelo estant—on el Papa estava sitiament amb uns pocs cardenals i servents que s'havien escapat amb ell i amb una munició de gent fugitiva de Roma, i on Benvenuto Cellini dirigia la inútil artilleria.—També els jueus i marrans o jueus conversos anaven barrejats amb els soldats del rei catòlic, i amb ells eixams de bandejats i saltejadors.

«La profanació de les esglésies arribà al comble, convertint-les en quadres, i aquesta dissort capigué fins a la mateixa església de Sant Pere. També aquí hom robà les sepultures, entre altres la de Juli II: el cap de Sant Andreu fou llençat per terra: el sudari de la Santa Verònica, objecte de tant gran veneració durant tota la Edat Mitjana, fou robat i venut a una taverna de Roma. Hom cobrí amb un habillament de lansquenet un famós Sant-Crist col·locat a un dels set altars principals de Sant Pere... Un lansquenet clavà a la seva pica el ferro de la Santa Llança i se'n anà pel Borgo fent-ne befa».

Amb una fredor despietada que fa horror, refereix el guerrer protestant Von Burtenbach a la seva autobiografia la calamitat dels romans, que enriqué als vencedors: — A l'any 1527 a 6 de

TUSELL GERMANS

Articles de Goma i de Celuloide
FÀBRICA: Font honrada, 3.

Botigues i Magatzams

CENTRAL: Fontanella, 20

SUCURSAL: Ronda Sant Pere, 12

SUCURSAL: Vila Vilà, 89.

(1) Tan fermament persuadit estic de la conveniència religiosa i social de la divulgació del Pastor, que al considerar el fort obstacle de les dimensions i cost de la obra, m'atreveixo a insinuar al senyor D. Gustau Gili, la viva utilitat de publicar un compendi de la Història dels Papes del Renaixement, en edició popular, reunint per mà intel·ligent en un volum per vendre a quatre o cinc pessetes, les més interessants i importants pàgines del monumental treball, compendi que a fi de augmentar la eficàcia educativa i estimular-ne la circulació podria anar il·lustrat amb reproduccions d'obres d'art i retrats de l'època.

Maig prenguerem Roma per assalt, mantant uns sis mil homes, saquejant tota la ciutat i prenent tot quant trobarem a les esglésies i al país, incendiant bona part de la ciutat, maltractant-la extra-nyament i estripant i destruint tots els arxius de còpies, registres, cartes i documents de la Curia.— En aquestes últimes paraules, diu Pastor, es toca un aspecte del sacco que impressiona d'una manera especialment dolorosa l'historiador, assaber: la destrucció dels documents històrics i tresors literaris; la biblioteca del monastir de Santa Sabina, les col·leccions privades de més preu i els manuscrits de molts erudits foren dispersats o cremats... Anaven llençats pels carrers els documents pontificis i manuscrits de bul·les, o s'empleaven per fer el jaç dels cavalls... Les bolles de plom es fongueren per fer bales; totes les actes de la Cancilleria secreta caigueren en mans dels soldats, i vingué de poc que la més preciosa col·lecció de manuscrits del món, la Biblioteca Vaticana, no fós destruïda, divent la salvació solament a la circumstància d'haver establert Filibert d'Orange el seu quarter general al Vaticà... Les més hermoses estades del Vaticà, fins i tot la capella Sixtina foren convertides en quadres per els cavalls...» Llavors foren robades la creu d'or de Constantí, la rosa d'or oferta per Martí V a l'Església de Sant Pere, i la tiara del Nicolau V... Més ai, que no foren sols aquestes les joies destruïdes!.. El dia primer de Juny, el Papa, estretament bloquejat tingué de firmar una oprobiosa capitulació: havia d'entregar tres ciutats i quatre castells, entre ells Sant Angelo, i pagar quatre cents mil ducats. Per fer-la efectiva, el desgraciat Climent VII, a qui havien arribat a robar a les seves barbes l'anell dels dits i el calze per dir missa, havia de fer fondre pel mateix Cellini, les tiars, calzes i altres alhages que havien pogut salvar, i fins estàtues de Sants, per tenir or i argent amb que pagar el rescat. I fou obligat, encara, a aixecar la excomunió contra l'exèrcit imperial!

«No és la Ciutat la que ha perescut, sinó el món» exclamava un humanista. La sotragada de la catàstrofe commogué a tot el món; tothom, — «lo mateix entre

els heretges alemanys, que entre els espanyols severament ortodoxes, que en els superficials italians, mirava en la espantosa desolació de Roma» la mà de Déu fent justícia. El dolor, llavors com sempre, purifica i redimeix. «S'havia en efecte, enfonsat un món nou i un altre món anava a surgir. Aquell aconeixement devia convertir-se en una important pedra miliaria, no sols per la vida literària i artística, sinó també per la religiosa». Encara havia de venir el Pontificat de Pau III, i de pintar-se el Judici Final de la Sixtina!

Jo prou voldria penetrar ara pel camp d'aquella reacció purificadora, de la Reforma catòlica, i portar aquí una de les figures que més atreuen l'atenció: el franciscà Mateo de Bascio, restaurador de l'ordre de Sant Francesc d'Assís en la seva regla i austeritat primitiva, i fundador, amb aquesta fi, dels Caputxins. Però manca en absolut el temps i l'espai, i dec acontentar-me amb al·ludir solament a les contradiccions i persecucions que degué sufrir aquell home admirable d'ençà que's fabricà l'hàbit de drap aspre amb caputxa, com el que sapigué que el Poverello duia, i se'n anà amb ell a Roma, valent-li això l'empresonament per *apòstata* per part del Provincial dels Franciscans, Joan de Fano. i després la excomunió a ell i els seus companys els germans Fossonbrone, la persecució per part de Climent VII mateix, la expulsió dels caputxins de Roma, i tenint que soportar més tard la terrible prova de l'escandalosa apostasia del Occhino abans que assolís la seva obra el triomf definitiu.

Es realment meravellosa la força de la fé i la vidència d'un home, que com Mateo de Bascio i com altres fundadors-reformadors d'ordres religiosos s'aixequen per restaurar la puritat i el rigor, però començant precisament per trencar allò que és la base i lligam de les Ordres, la disciplina i la obediència. Aquets veritables imperialistes, han de tenir una superioritat d'ànima tal, que els deformi i empetiteixi el món exterior; de lo contrari sembla que havien de quedar aniquilats només al considerar la magnitud i complexitat de l'empresa; car sols el triomf final, triomf que triga a voltes

fins a després de la mort del fundador, confirma i sanciona la bondat de l'obra. Però és tant gros el trasbals i es tant en lo viu la revolució, són tant grossos els perills espirituals que han d'arrostrar, que és precis que una mà sobrenatural els empenyi i guii i els doni la seguretat interna i absoluta de llur propia obra i de la veritat que és amb ells. Aquesta perseverància de Mateo de Bascio, parella a la de Sant Josep de Calasanz, és, a mon veure, quelcom de positivament miraculós; i és en tot cas un exemple de voluntat i d'energia moral, del més gran valor educatiu i estimulanti.

Al posar punt final a aquesta desmesurada resenya, (1) amb tot i ser massa curta pel que caldria, i per acabar també aquest article amb una nota de poesia com als dos anteriors a fi de dissoldre una mica la impressió de les pàgines de dol i tristor, reproduïrem una delicadíssima pregaria a la Madona, de Messer Angelo Poliziano, de Montepulciano, escrita a darreries del segle XV, de segur que sota'l pontificat turbulent d'Alexandre VI, i que apoiant ço que deiem a l'article anterior, demostra quines exquisides flors neixien i llençaven puríssima flaire àdhuc entre mig de les més desafortades iniquitats:

*Vergine santa immacolata e degna;
Amor del vero Amore;
che partoristi il re che nel ciel regna,
creando il creatore,
Vergine rilucente,
per te sola si sente
quanto bene è nel mondo:
tu sei degli afamati buon conforto
ed al nostro navil se'vento e porto.*

*O di schietta umiltà ferma colonna
di carità coperta;
ricetto di pietà, gentil madonna,
per cui la strada aperta
insino al ciel si vede;
soccorri a' poverelli
che son fra' lupi agnelli;
e divorar si crede
l'inquieto nimico che si svia
se tu non ci soccorri, alma Maria.*

Amen.

R. RUCABADO

(1) Seria injust acabar-la sense una sincera felicitació per el P. Ruiz Amado, qui portà a cap l'herculi treball de la versió castellana del Pastor—malgrat de les freqüents proves de la premura amb que fou feta la traducció.

JOIERIA * PLATERIA * RELLOTGERIA

CABRÉ

RAMBLA DEL CENTRE, N.º 30

Garantia absoluta en tots els objectes ♦ Economia en els preus

Moralitats

De l'amistat.

Deia el savi—(i varen deixar-lo sol)—
— Aquell podràs anomenar amic teu,
del qual puguis lloar la discreció.

El sol, les espigues i la rosella.

L'oratjol fa gronxar el sol damunt les espigues.

I diu el sol, —cada raig amb joia igual damunt d'una espiga blincadiça:

— ¡Que bé s'hi va!

La rosella, com si fòs la germana gran, manco enjogassada, li crida al raig de sol que gronxa l'oratjol:

— Podries caure i fer-te mal!

Com que el sol no se la escolta, la rosella crida:

Podries caure i fer-te mal!

De tant cridar se li enrogeix la cara.

De l'amor veritable.

Quan estimem de veres, ni en tenim esment.

Ens sembla que l'amor és només com una amistat.

El Papelló.

De tant dir-li, li han fet creure que era una flor.

I com que gairebé ningú està content amb la seva sort, quan ell vola entorn de les flors, el molt petulant, pensa:

— Si jo pogués ser artificial també!

De l'indiscreció.

Moltes vegades fent camí, si l'ombra convida a la marxa petita, i la canturia d'algun ocell ens entreté el voler, ens és grat aturar-nos i fer posat d'escoltar la veu de l'ocell. Com si ens parlés a nosaltres o fòs ell qui ens deturés la via.

— ¿Què vols, ocell? — acàs gosariem dir-li.

I ell ens respon, diu:

— ¿Que't dic res jo a tu?

El sol, el viatger, Barcelona i el guarda urbà.

Un viatger demanava al guarda urbà:

— ¿Voldrieu dir-me quina arquitectura civil teniu vosaltres a Barcelona?

El guarda urbà li respon, diu;

— Tenim el sol. ¿Que encara us sembla poc?

El cavall i l'ase.

Diu que un temps els ases foren àgils i perfectes com els cavalls. Però, d'ençà que feien introspecció i proclamaven el dret de viure llur vida interna, perderen la bella estructura i àdhuc la dignitat dels cavalls, joia del nostre esguard.

El pregadeu i la tortuga.

Diu el pregadeu:

— Això de la vida intensiva és el gran què. Amo el deport lliure amb fortes emocions.

Li respon la tortuga;

No diré que no; pero a mi no'm mogueu de la gimnasia sueca. Unes quantes contraccions al dematí en dejú i ja em teniu aixiribida per tot el dia.

La flor de l'atmetller.

Es la neu de la primavera.

J. M. LÓPEZ-PICÓ

RON BACARDI

El Revisor

Comedia en cinc actes, de Nicolai V. Gogol

(Continuació)

ESCENA IX

Chlestakov i Ossip, amb tinta i paper.

CHLESTAKOV.—I doncs, caretó, què en dius de la manera que em regalen i acullen? (Comença d'escriure.)

OSSIP.—Sí, gracies a Déu. Però sabeu, Ivan Alexandrovitx, que us en dic?

CHLESTAKOV.—Què?

OSSIP.—Que fugiu de la polsegada. Per Déu, ja és hora.

CHLESTAKOV (escriuint).—Quina bajanada! Per què?

OSSIP.—Veureu perque. Deixeu en nom de

Déu tota aquesta gent! Ja us heu divertit aquí dos dies—n'hi ha prou. Per què lligar-s'hi més temps? Escupi-los assobre! No es pot prevenir res: polser arribarà algú altre... Per Déu, Ivan Alexandrovitx! I aquí ténen cavalls magnífics, — que rodariem tant delicadament!...

CHLESTAKOV (escriuint).—No, encara vull quedar-me aquí una mica. Deixem-ho fins a demà.

OSSIP.—Per què demà? Per Déu, anem-nos-en, Ivan Alexandrovitx! Encara que us tractin amb grans honors, veieu, és millor anar-nos-en com més aviat; creieu-me, us han pres per algú altre. I el senyor papà també s'enfutismarà fortament, que esteu tant

temps de viatge. Creieu-me, rodariem tant delicadament! I aquí ens donarien uns cavalls magnífics.

CHLESTAKOV (escriuint).—Bé doncs. Abans vés a dur aquesta carta; si vols, pren de pás els bitllets de la diligència. Però perxò mira que els cavalls siguin bons! Dignes als cotxers, que hi haurà un ruble per cap si em carregen com un correu de cort i canten cançons! (Segueix escriuint.) Ja m'ho imagino, Triapitxkin s'hi morirà de riure...

OSSIP.—Senyor, enviaré la carta pel criat d'aquí i jo més aviat empaquetaré els vostres estres, per no perdre el temps debades.

CHLESTAKOV (escriuint).—Bé, porta només un llum.

OSSIP (sur i parla darrera l'escena).—Ei, escolta, company! Portaràs la carta al correu, i diràs al funcionari que la cursi sense pagar, i diràs, que facin venir totseguit pel senyor el millor carruatge de tres cavalls, carruatge de correu; i el cost del viatge, digues, el senyor no el paga: el viatge, digues, va a compte de l'Estat. I que tot se faci com més depressa, perque altrament, digues, el senyor s'irritaria. Espera, la carta no està llesta encara.

CHLESTAKOV (segueix escriuint).—Fóra interessant saber, a ón posa ara — al carrer del Correu o al carrer dels Pèsols? Que ell també és amic de mudar sovint de pisos i no pagar. Adreçaré a l'atzar carrer del Correu. (Plega la carta i fa el sobrescrit. Ossip porta un llum i Chlestakov la segella.)

LA VEU DE DERGIMORDA (darrera l'escena).—Hola, a ón us empenyeu, barba grisa? Us diuen que hi ha ordre que no passi una ànima.

CHLESTAKOV (dóna la carta a Ossip).—Té, fés portar-la.

VEUS DE MARXANTS.—Deixeu-nos, doncs, petit pare! No pot ser que no ens deixeu: venim per un negoci greu.

VEU DE DERGIMORDA.—Fóra, via fóra! No reb, dorm (L'aldarull se fa més fort).

CHLESTAKOV.—Què hi hà, Ossip? Mira què és aquest aldarull.

OSSIP (guaitant per la finestra).—Uns marxants que volen entrar, però el policia no els deixa. Branden uns papers: de segur que volen veure'us.

CHLESTAKOV (abocant-se a la finestra).—Què cosa desitgeu, amics?

VEUS DE MARXANTS.—A la vostra afable excel·lència tots venim. Maneu, senyor nostre, acceptar una sol·licitut.

CHLESTAKOV.—Que entrin, que entrin! Que vinguin. Ossip, digues-los que vinguin. (Ossip se'n va).

CHLESTAKOV (accepta per la finestra unes sol·licituts, en desplega una i llegeix).—«A la seva altíssima excel·lència l'il·lustre senyor de l'Hisenda, del marxant Abduin...» El diable sab això que aquest home ha escrit: i quin títol que m'hi posa!

ESCENA X

Chlestakov i els marxants amb una panereta de vi i piles de sucre.

CHLESTAKOV.—Què hi ha, bona gent?

MARXANTS.—Venim només per acotar el front davant de la teva afable excel·lència.

CHLESTAKOV.—I què desitgeu?

MARXANTS.—No ens perdis, bon senyor nostre! Ens és feta injustícia sense cap raó.

CHLESTAKOV.—De quí?

UN DEUS MARXANTS.—Doncs tot del batlle d'aquí. Un batlle com aquest, O, senyor nostre, mai havia existit al món. Ens fa ca-

da injuria que ni descriure-ho és possible. Ens tortura amb un incessant allotjar soldats, que ja no sabem com deseixir-nos-en, sinó és amb una corda al coll. No obra gens ni mica rectament. N'agafa ara un ara l'altre per la barba i diu: «Ai cà dels tàrtars!» Per Déu! Si nosaltres, per dir ho així, no li fèssim el respecte convenient,—però sempre complim això que mana: això que un hom ha de donar pels vestits de la dona i de la filla,—això no ho discutim. Però veieu, no li basta, per Déu! Entra al magatzem, i allò que troba, allò pren. Veu una peça de drap, totseguit diu: «Ei, amic, això és bon drap: envieu-m'el a casa.» I tant si vols com si no vols l'envies, i la peça tira a la vora de cinquanta arxines.

CHLESTAKOV.—De veritat? Ah, quin coquí doncs és!

MARXANTS.—Per Déu! Un batlle semblant ningú recorda haver-ne vist mai cap, que senzillament hem d'amagar tot el que hi ha al magatzem totseguit que ell s'ovira. I no és pas, per dir-ho així, que prengui alguna delicadesa, sinó fins i tot coses abominables: prunes seques ja set anys colgades a sota de tot del barril, que ni l'aprenent voldria menjar-se-les—i ell hi enfonsa la mà fins al colze. La festa del seu nom és el dia de Sant Antoni, i ens sembla, que un hom ha de portar-li un bon grapat de tot allò que un pot, que rès li manca: doncs cal donar-li encara més: ell diu que també el dia de Sant Onofri és la festa del seu nom. Què li farem? I també celebra-li el Sant Onofri.

CHLESTAKOV.—Però això és senzillament un bandoler!

UN DELS MARXANTS.—Per Déu, en bona fe. I prova només de dir un mot de protesta i desseguida t'envia a casa tot un regiment de soldats per allotjar. I si per un no rès l'has agraviat, mana tancar-te la porta als nassos: «Jo—diu—no et sometré—diu—ni a pena corporal ni a tortura: això—diu—la llei me'n defèn; però, caret, no t'has d'empassar aquesta arengada!»

CHLESTAKOV.—O l'innoble! Però només perxò l'haurien d'enviar dret a la Sibèria.

UN DELS MARXANTS.—A on se vulla que la teva afable excel·lència l'envii—ben fet serà, només que, per dir-ho així, estigui lluny de nosaltres. No refusis, petit pare, acceptar el nostre regal de bon desig: et saludem amb una mica de sucre i una panereta de vi.

CHLESTAKOV.—No, no hi pensen pas; no

accepto absolutament cap sobornació. Per exemple, si em proposaven prestar-me tres cents rubles—aleshores fóra de tot en tot altra cosa: emprar sí que jo puc.

MARXANTS.—Amb molt plaer, petit pare! (*Treuen diners*) Però què són tres cents! Millor pren-ne cinc cents,—només que ens ajudis.

CHLESTAKOV.—Bé: és a manlleu—no diré rès, els pendré.

MARXANTS (*presentant-li els diners sobre una sofata d'argent*).—Per favor, fés-nos compliment, pren també la safateta.

CHLESTAKOV.—Bé, puc pendre també la safata.

MARXANTS (*saludant*).—Per favor, vulgues acceptar ensem una mica de sucre.

CHLESTAKOV.—O, no, sobornacions no les prenc de cap mena...

OSSIP.—Excel·lència! Per què no? Preneu. De camí tot fa el seu servei. Doneu-me les piles i la panereta. Doneu-m'ho tot, tot és útil. Què hi ha allí? Un cordill? Doneu també el cordill,—de camí un cordill també serà útil; si el cotxet es romp enlloc o alguna cosa per l'estil, un pot lligar.

MARXANTS.—Fés-nos doncs tal favor, excel·lentíssim comte! Si tu, per dir-ho així, no ens ajudes en la nostra súplica, aleshores ja no sabem què cosa fer: ens resta només penjar-nos.

CHLESTAKOV.—Absolutament, absolutament! M'hi basquejaré. (*Els marxants se'n van.*)

UNA VEU DE DONA (*darrera l'escena*).—No, no teniu dret de no deixar-me entrar! Em planydré de tu a ell mateix. No m'empenyis tant barbarament!

CHLESTAKOV.—Què hi ha? (*Va a la finestra.*) Què hi ha, petita mare?

LES VEUS DE DUGUES DONES.—Gràcies, petit pare! Mana escoltar nos, senyor nostre!

CHLESTAKOV (*per la finestra*).—Que entrin.

ESCENA XI.

Chlestakov, la dona de un manyar i la viuda de un sub-oficial.

LA DONA DEL MANYAR (*gairebé agenollant-se-li als peus*).—Vos deman misericòrdia...

LA VIUDA DEL SUB-OFICIAL.—Vos deman misericòrdia...

CHLESTAKOV.—Però quines dones són?

LA VIUDA DEL SUB-OFICIAL.—La viuda del sub-oficial Ivanov.

LA DONA DEL MANYAR.—La dona de un manyar d'aquí, veïna d'aquí, Fevronia Petrova Poixliopkina, petit pare...

CHLESTAKOV.—Primer que enraoni una. Tu, que demanes tu?

LA DONA DEL MANYAR.—Vos deman misericòrdia, contra el batlle us porto la meua súplica més humil! Déu li envii tota mala ventura possible! Ni els seus fills, ni ell, el coquí, ni els seus oncles, ni les seves ties, en rès siguin sortats!

CHLESTAKOV.—Què hi ha?

LA DONA DEL MANYAR.—Ha fet raure el front al meu home i l'ha pres de soldat, per més que no fós encara el nostre torn,—canalla! i fins i tot no és de llei: ell és casat.

CHLESTAKOV.—Com ha pogut fer ho?

LA DONA DEL MANYAR.—Ho ha fet el canalla, ho ha fet,—Déu el colpeixi a l'altre món i en aquest! que, si té tia, també a la tia li vingui tota mala ventura, i si el pare li viu, també el pare, el bandoler, reventi com un goç o s'ofegui per sempre, el maleït bergant! El torn era al fill del sastre, que ja us dic que és un brau borratxi, però els pares van donar un ric regal, i aleshores ell que s'agafa amb el fill de la marxanda Panteleieva, però la Panteleieva també va enviar-li a la dona tres peces de roba—i aleshores que se'm gira a mi. «Per què—diu—us cal l'home? No us serveix pas per rès.» Però això jo m'ho sé si serveix o no serveix; això és negoci meu, mira el bergant! «Ell—diu—és un lladre; encara que no robés—diu—no hi fa rès, més endavant robarà, i també sense això l'any vinent l'enganxaran amb els soldats.» Però jo, com puc estar sense home, mira el bergant! Jo sóc una feble dona, l'innoble! Que tot el teu parentiu mai vegi la llum de Déu! i si tens sogra, que tampoc mai la sogra...

CHLESTAKOV.—Bé, bé. I tu? (*Empenyent fóra la vella.*)

LA DONA DEL MANYAR (*sortint*).—No te'n oblidis, petit pare! Sigues misericorde.

LA VIUDA DEL SUB-OFICIAL.—Jo venia contra el batlle, petit pare...

CHLESTAKOV.—Sí, sí, i per què? Dignes en paraules curtes

LA VIUDA DEL SUB-OFICIAL.—M'ha bastonejat, petit pare.

CHLESTAKOV.—Com?

LA VIUDA DEL SUB-OFICIAL.—Per una mala error, petit pare! Las nostres dones es van batucar al mercat, però la policia va trigar massa estona a venir, i em van agafar a mi

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Acabat el temps de la subscripció l'obra valdrà

Rústega .
Tela .

Ptes. 35
45

Rústega .
Tela .

Ptes. 45
55

i em van regalar talment amb els bastons que en dos dies no vaig poder seure.

CHLESTAKOV.—I què si pot fer ara?

LA VIUDA DEL SUB-OFFICIAL.—Es clar que fer-s'hi no s'hi pot fer res. Però per la error mana que pagui multa. Es clar que no em treuria la bona sort de sobre meu, i els diners me fóren ara força benvinguts.

CHLESTAKOV.—Bé, bé! Vés, vés! Jo posaré la cosa en ordre! (*Per la finestra passen unes mans amb sol·licituts.*) Ei, qui hi ha encara allí? (*Va a la finestra.*) No vull, no vull! No cal, no cal! (*Enretirant-se.*) Ja m'han fastiguejat prou, el diable els emporti! No en deixis entrar més, O-sip!

OSSIP (*crident per la finestra*).—Fòra, fòra! Ja no és hora, veniu demà! (*La porta s'obre i en surt una figura en un ample mantell frisat, la barba per raure, els llavis inflats i les barres lligades; darrera d'ell, en perspectiva, se'n veuen d'altres.*)

OSSIP.—Fòra, fòra! A on us empenyen? (*S'apropa de mans contra'l ventre d'l primer i estrema amb ell fins a posar-lo fòra, tancant la porta de cop darrera seu.*)

ESCENA XII

Chlestakov i Maria Antonovna.

MARIA.—Ah!

CHLESTAKOV.—Perquè us esvereu així, senyoreta?

MARIA.—No, no m'he esverat.

CHLESTAKOV (*posant*).—Jo us prec. senyoreta, però m'és molt agradós, que m'haguen pres per un home, qui... Puc gosar demanar-vos, a on volíeu anar?

MARIA.—De veritat, no anava enlloc.

CHLESTAKOV.—Perquè, doncs per exemple no anàveu enlloc?

MARIA.—Jo hem pensava que per ventura la mamà fóra aquí...

CHLESTAKOV.—No, voldria saber, perquè no anàveu enlloc?

MARIA.—Us he destorbat. Estàveu ocupat en negocis molt seriosos.

CHLESTAKOV (*posant*).—Però els vostres ulls valen més que els negocis seriosos... Absolutament no podeu destorbar-me, de cap manera; tot al contrari, podeu fer-me plaer.

MARIA.—Parleu a la moda de la capital.

CHLESTAKOV.—Per una dama tant bella com Vos, puc gosar ser tant feliç i oferir-vos una cadira? Però no, a vos no us escau una cadira, però un trone.

MARIA.—En efecte, jo no sé... millor em calia anar-me'n. (*S'assèn.*)

CHLESTAKOV.—Quin bell mocadoret porteu!

MARIA.—Són un mofeta, desitgeu només fer mofa de les provincianes.

CHLESTAKOV.—Ai, senyora, jo fos el vostre mocadoret per cenyir el vostre collet de lliri.

MARIA.—Jo no entenc pas de què parieu: un mocadoret... Quin dia de primavera que fa avui.

CHLESTAKOV.—Cap primavera s'acompararia amb aqueixa boqueta, senyora!

MARIA.—Sempre parieu de coses així... Més aviat us demanaria que m'escrivissiu alguns versos per record dins el meu àlbum. De segur que en sabeu una munió.

CHLESTAKOV.—Per Vos, senyora, tot allò que voldreu. Exigiu, quins versos us plaurien?

MARIA.—Els que siguin... però bonics i nous.

CHLESTAKOV.—Sí, la brava cosa, versos! En sé in comptablement.

MARIA.—I doncs, digueu-me, quins m'escriureu a mi?

CHLESTAKOV.—I per què dir-los ara? Sense això també els sé.

MARIA.—En sóc tant amiga...

CHLESTAKOV.—Sí, en tinc de tota casta una corruia dins el pensament. Sí, per exemple, us escriuré allò que diu:

«Tu, qui d'amor dins la follia
te planys debades contra Déu!»

O, també d'altres... ara no puc recordar-los; pel demés no hi fa pas res. Mes aviat en comptes us presentaria el meu amor, qui de la vostra mirada... (*Atança la cadira.*)

MARIA.—Amor! Jo no l'entenc l'amor... Ni mai he sabut, això que... l'amor... (*Enretira la cadira.*)

CHLESTAKOV.—Perquè us enretireu la cadira? Millor ens serà seure aprop l'un de l'altre.

MARIA (*enretirant-se*).—I per què aprop? Igual serà lluny.

CHLESTAKOV (*atancant-se*).—I per què lluny? Igual serà aprop.

MARIA (*enretirant-se*).—Però i per què?

CHLESTAKOV (*atancant-se*).—Però si només us ho sembla a Vos que estem aprop; imagineu-vos que estem lluny. Què feliç jo fóra, senyoreta, si pogués estrengue'us dins els meus braços.

MARIA (*mirant per la finestra*).—Que és allò com si volés davant la finestra? Una garça o quin ocell?

CHLESTAKOV (*la besa sobre'l muscle i mira per la finestra*).—Ei, una garça.

MARIA (*aixecant-se indignada*).—No, això ja és massa... tant d'atreuiment!

CHLESTAKOV (*retenint-la*).—Perdoneu, senyoreta, ho he fet per amor, per veritable amor.

MARIA.—Em mireu com una provinciana... (*estreva per defugir*).

CHLESTAKOV (*retenint-la, encara*).—Per

amor, creieu que per amor. Jo simplement he fet plaseria: Maria Antonovna, no us enutgeu! Estic disposat de genolls demanar-vos en perdó! (*S'agenolla.*) Perdoneu-me doncs, perdoneu-me! Ja ho veieu, de genolls!

ESCENA XIII

Els mateixos i Anna Andreievna.

ANNA (*veient Chlestakov agenollat*).—O quina escena!

CHLESTAKOV (*posant-se dret*).—Ah, el diable l'emporti!

ANNA (*a la filla*).—Què vol dir això, senyoreta? Quin comportar-se és aquest?

MARIA.—Jo, mamà...

ANNA.—Fòra d'aquí! Sents? Fòra, fòra! Ni gosis presentar-te davant dels meus ulls. (*Maria Antonovna fuig llugrimment.*) Perdoneu, confesso, estic tant meravellada...

CHLESTAKOV (*apart*).—I ella també és apetitosa, pas mica lletja. (*Se li agenolla*). Senyora veieu que bruseixo d'amor.

ANNA.—Què de genolls? Ah, aixequen-vos, aixequen-vos! Aquí el trespol no és mica nèt.

CHLESTAKOV.—No, de genolls, irremissiblement de genolls vull saber això que la sort em dona, si la vida o la mort.

ANNA.—Però, permeteu, no entenc encara ben bé la significació de les paraules. Si no m'erro, feu una declaració per la meua filla?

CHLESTAKOV.—No, us amo a Vos. La meua vida penja d'un cabell. Si Vos no coroneu la meua constant amor, aleshores ja no valdré la existencia terrenal. Amb un flamall dins el pit jo demà la vostra mà.

ANNA.—Però permeteu-me fer vos notar: jo estic en certa situació... jo sóc casada.

CHLESTAKOV.—I què hi vol dir? L'amor no coneix diferències; i a més, Karamzin ha dit: «Les lleis només condemnen». Fugirem a l'ombra dels rierols... La vostra mà, la vostra mà, jo demà.

Trad. C. R. B.

(Seguirà.)

Acaba de sortir

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per Francesc Maspons i Anglasesell.

Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudencia catalana.

MOSAICS										E										F										ESCOFET										&C									
Paviments										Unitas										Barcelona										Ronda Sant										Pere-8									

La Mancomunitat castellana

S'ha posat a discussió en la Diputació provincial de Madrid una moció del president de aquella Corporació proposant la Mancomunitat de les Diputacions castellanes de Castella la Vella i Castella la Nova.

Els antecedents d'aquest projecte que donen els telegrams de Madrid són els següents:

Arran de publicar-se en la «Gaceta» el R. D. autoritzant les Mancomunitats entre províncies, començaren a portar-se a terme a Madrid certes reservades gestions, encaminades a aconseguir que les províncies de la Vella i de la Nova Castella s'unissin també, mancomunant els seus drets i obligacions en defensa de llurs interessos.

Després de molts dies de conferències secretes entre'l senyor Diaz Agero, president de la Diputació provincial de Madrid, el ministre de la Governació i el governador civil, s'acordà que el dia 3 del mes corrent celebrés una sessió extraordinària la Diputació provincial i en ella s'acordés proposar a les províncies que formen els Regnes de Castella la Vella i Castella la Nova, que estudiïn la conveniència d'unir-se en Mancomunitat.

En la moció, que és bastant extensa, se fa un estudi de la situació de les Diputacions provincials i de les dificultats amb que avui lluiten per a realitzar ses funcions en lo que respecta sobre tot als serveis de beneficència. Se marca també la conveniència de la Mancomunitat per a els interessos regionals.

Si la moció s'aprova, la Diputació de Madrid invitarà a les de Àvila, Segovia, Soria, Burgos, Logroño, Santander, Cuenca, Ciudad Real i Toledo a les reunions preparatòries per a constituir la Mancomunitat de les dues Castelles.

«El Mundo» diu sobre aquest assumpte: «Es nostre desig que l'idea triomfi i's converteixi aviat en realitat palpable i per a que no sols puguin sorgir beneficis per a ambdues Castelles, sinó per que davant els rezel's que suscità des de sos comensaments la Mancomunitat, i que no'ns expliquem, no hi hà més que un medi segur de esvair temenses i suspicacies: el fer que la Mancomunitat encarni en totes les regions i i que tot Espanya participi de sos beneficis.

Aixís ho ha comprés el president de la Diputació madrilenya i és d'esperar que no sols sigui rebuda l'idea amb joia a la de Ma-

drid, sinó que en totes les demés províncies sigui acollida amb entusiasme.»

El mateix diari madrileny ha recullit les següent opinions polítiques:

El senyor Mella ha dit:

«No sabia res d'aquest projecte i no conec, per lo tant, la seva amplitut ni els termes en que està redactat; però en principi me sembla una gran idea, ja que jo so tant partidari de la Mancomunitat que'l Decret últim me semblà que pecava de petit.

En temps de Felip II se celebraven Corts a Barcelona, se pronunciaven els discursos en català i per aixó no s'estremiren les esferes ni es va ferir l'unitat nacional.

Desitjo que l'exemple cundeixi i que totes les regions segueixin el mateix camí, ja que el dia que totes elles tinguin constituïda la Mancomunitat, vindrà la Federació i excuso dir a vosté lo que jo he de celebrar ho.»

Don Melquíades Alvarez ha dit:

«Partidari entusiasta de l'autonomia he de veure amb gran simpatia el moviment cap a la Mancomunitat.

Me felicitaría molt de que aquestes agrupacions es generalitzessin en tot Espanya, i per consegüent aplaudeixo el propòsit de refermar el projecte de Mancomunitat Castellana que vosté anuncia com molt pròxim».

El comte de Romanones ha dit:

«Jo vaig rebre el Decret dictat per l'actual Govern amb satisfacció, car era la confirmació de l'obra que vaig portar al Senat i amb la qual vaig arriscar la existencia ministerial del Gabinet que presidia.

El Decret dels conservadors significa un bon propòsit d'aquests i indubtablement la intenció de portar immediatament a les Corts l'oportú projecte que ha de ser llei mitjançant el vot del Parlament.

Mentres la Mancomunitat no sigui llei les províncies no poden pendre determinacions en el sentit que indica el projecte, sense exposar-se a tenir que reformar després lo fet, perque les Corts seràn les que en definitiva fixin les línies a que hagin de subjectar se el plantejament, la existencia i efectes de la Mancomunitat.

Respecte a la iniciativa presa per la Diputació provincial de Madrid, em sembla molt bé, ja que, com tot el món sab jo he sigut un dels més fervents partidaris de la reforma de que's tracta».

raó que el seu esbombament fora el suïcidi per aquells que identifiquen els seus interessos partidistes amb els religiosos; contra els que han volgut parlar del monopoli de l'honestat política; contra els que insultaven amb la més repugnant violència, arran de les darreres eleccions municipals, la Lliga Regionalista perquè no admetent-los a coalició ENTREGAVA EL GOVERN DE LA CIUTAT A EN LERROUX.

Allò que, si els jaumins fessin aprovació de la conxorxa, rauria demà entre les escombreries de la plaça pública, és quelcom que havia estat un partit. És quelcom que aplegà muniors d'homens honrats. És quelcom que parlà de lilegitimismes, de drets, d'ideal. És quelcom que mogué al sacrifici, maldament estèril, unes quantes generacions. Avui aquesta ex-comunió, si s'avé a la conducta dels seus regidors, és una estribació radical, és un remat que governen pastors d'una demagogia negra, una secta moguda només de qui sab quines venjances, de qui sab quines enveges, i no volem creure que de les abominables i comodíssimes combinacions que constitueixen l'únic programa polític de llurs novells germans.

Un record posa més amargor a la nostra ànima d'enamorats de Catalunya: els jaumins havien estat solidaris, els jaumins, o al menys una part d'ells, havien estat companys nostres per la defensa a la plaça pública i al parlament d'un mínim de les nostres aspiracions patriòtiques. Els jaumins que formen part de les Diputacions Provincials han suscrit amb zel la fórmula de la Mancomunitat. ¿Ha de desaparèixer aquesta incipient catalanització d'uns quants, i ha de triomfar la tendència analfabeta i negativa, constituint-se un altre tipus de castellanisme, un altra host de vagarívols ombres sense color ni personalitat? ¿Alçaran els jaumins anticatalans un Cuartel del Pueblo a l'altra banda del Carrer d'Aragó?

En un cert número del *Correo Catalán* hem vist un article de son director tant escassament dirigent, a llaor de les Mancomunitats. El seguia un article d'un subjecte que es dedica a la confecció de clixés mansíssims, anomenat «Miguel Peñaflor», on se deia que el Decret de Mancomunitats era UN CAS DE TIRANIA. Veieu, doncs, conviure estretament els dos esperits, o millor l'esperit i la mort. ¿Que succeirà en l'esdevenidor? ¿Acabarà realment aquest petit món dels dos partits radicals de Barcelona, dedicant-se llur gent a aquelles unions monstruoses dels fills de Déu i els fills dels homens damunt les quals venien les immenses catarates d'aigua que calgueren per esvair-ne la recordança?

Presagis d'un diluvi

S'ha constituït l'Ajuntament de Barcelona, i de les varies anomalies esdevingudes a la primera sessió d'enguany que podrien consignar-se, és una de les més curioses la *disciplina*—és el mot d'un regidor lerrouxista—amb la qual els dos regidors jaumins, senyors Llanza i Riera, votaren constantment amb els homens funestos de l'agrupació política que tot-hom (inclús els jaumins quan escriuen en llurs diaris esperitats i inconexes o quan fan aquells discursos mesclats de silogis-

mes i de pólvora en llurs *meetings*) declara ésser la vergonya de Barcelona.

L'aliança de lerrouxistes i jaumins, o millor, la dissolució del jaumisme dintre el lerrouxisme, fóra, si el consolidava la col·lectivitat, una tant greu i solemne declaració d'un procés intern de descomposició ètica jaumina, que no necessitaria, en rigor, més sanció que la que's duria ella mateixa: el mal inici ja ha hagut d'ésser callat amb la vergonya a l'ànima pel *Correo Catalán*, per la senzilla

De la Premsa

L'inquietut jurídica

Els elements il·letrats

Hi ha un detall en la qüestió jurídica catalana, que fóra per ell sol suficient per donar-li el més viu interès, i és precisament la falta d'inquietut que demostren per ella els elements que, per agrupar-los baix un dominador comú, podrien calificar-se de il·letrats.

Un règim jurídic inadequat, com vestimenta estreta i mal girbada, gairebé no hi ha moviment que no cohibeixi; i com si en realitat no fos un ferment de pertorbació llençat contra un bell seguit d'actes dels més importants de la vida; heusaquí que un poble aïmant de lo seu fins a l'exageració, sembla mirar l'esquarterament del seu Dret amb la mateixa fredor que podria mirar-s'ho si'l problema fes referència sols a gents llunyanes o desconegudes.

No cal dir que aqueixa anormalitat no pot ser més que aparent; és impossible admetre, en els moviments socials, contradiccions inexplicables mantingudes amb tanta continuïtat com aquest deseiximent; orientacions aixís persistents, més o menys vista o amagada, tenen sempre una causa que les justifica; i és de tota evidència que el seu estudi, o sigui l'aclariment de realitats tant fosques com aqueixa, han de ser un pas previ necessari per encertar el remei de les inquietuts despertades.

En el present cas, aquest estudi és ben fàcil.

No és precís ser tècnic ni haver fet disquisicions especials sobre la matèria, per veure, al primer cop d'ull que es doni a l'història del Dret nostre, que tot el sistema legislatiu català es fonamenta en un respecte difícilment superable a l'actuació popular.

Un estrany, allunyat de tot contacte amb gents catalanes, fins prescindint dels testimonis vius que d'aquest respecte hi ha amb tanta abundor escampats per les pàgines de nostres compilacions legals, i les dels autors que de Dret escrigueren, ho veuria amb sols estudiar algunes institucions. Perquè no és possible que en un sistema jurídic tingui un predomini tant extraordinari com té en el català el principi de llibertat individual, sense que tota l'obra legislativa referent a ell, estigui basada en un respecte absolut al mateix.

Aquest predomini fou sostingut, i més podria dir-se, mimat i fortificat, sense defallir-

ment, pels comtes-sobirans, pels Reis i per les Corts, i el seu exercici, dolç i agradós com el de les prerrogatives més preuades, perlongat durant sigles de prosperitat i grandesa, contribuï poderosament a la formació del caràcter català, connaturalitzant al poble amb l'idea de llibertat civil, i donant-li aquest sentit jurídic afnadíssim, que avui encara sorprèn trobar en gents com moltes de les pageses il·letrades del tot.

I succeí, perquè no podia passar altra cosa, que per el psè d'eixes circumstàncies, al rompre's per la caiguda de 1714, el vincle que amorosament havia unit fins allavors a legislador i legislat, tota la subjecció espiritual que el lligam en qüestió representava, quedà fatalment convertida en aquell sentiment d'independència que per instint sent el que es troba capacitat per a una obra, respecte als organismes que, per resultar-li inadequats per a ella, endevina que no faran sinó cohibir-lo.

Observi's, maldament i de una manera només superficial, quin ha estat el nervi de la actuació popular des d'aquells temps, i difícilment es trobarà acte en que no hi guspi-regi aquesta independència, en forma que dona una explicació naturalíssima a un aire de fer a cop d'ull tant estrany, com és, per exemple, el de despreocupar-se de la ruïna de l'edifici, i rebel·lar-se en canvi per una qüestió en realitat externa i de procediment, com és la de provisió de notaries.

Aquesta rebel·lió, símptoma típic de l'estat de consciència popular, no fou esclat de tardorals romanticismes, ni il·lògica esbravada del sentiment; en el fons, per al poble, l'imposició d'un còs notarial que no era el seu, tenia tanta importància com l'imposició del propi Codi castellà; és a dir, era la mateixa qüestió, perquè, en la protesta contra el Codi, no feia altra cosa que defensar la llibertat civil, i en la de provisió de notaries, el franc exercici d'ella. L'afirmació d'aqueixa llibertat, ha estat amatent a fer-la sempre que ho ha cregut necessari, i l'ha feta fèrvidament; però, fóra d'ella, no s'ha preocupat de res més, perquè amb ella sosté tot son règim jurídic.

Perquè el poble que ni és tècnic ni il·letrat, ni sab de fórmules ni textos, o, per a dir ho en termes generals, no entén de la «lletra» de les lleis, assegurada l'immunitat de l'«esperit» que les informa, se té per en possessió

de lo que li cal, per poder veure impasible la feina com de riquet que's va fent a les institucions; que per lo mateix que és de riquet, ja sab que a l'ànima no arribarà.

A l'esperit del Dret és a lo que viu aferrat, i per això s'ha pogut enlairar altra vegada a altures sobiranes: a l'esperit perquè és lo que de temps antics conegué i practicà, i perquè, com a esperit que és, no hi hagué potestat ni voluntat de Rei que pogués arrancar-la-hi.

Felip V volgué donar un cop mortal al Dret; i, en efecte, sa literatura, sa organització externa, les mateixes lleis i compilacions legals, és a dir, tot lo que representava sa lletra, rebé una ferida que avui encara sagna; mes l'esperit no'l pogué pas reduir i pastar a son gust, i amb ell se quedà el poble, i nó de qualsevol manera sinó revifat amb la nova força que acaba per assolir sempre tota idea perseguida.

La separació amb els elements il·letrats se produí en el mateix moment en que's firmà el decret condemnatori; aquests, forçats de viure advocant davant dels tribunals de nova planta, és a dir, nats de l'animadversió a l'esperit nostre, des de l'instant primer se vegoren incitats a amagar-lo; foren forçats, en canvi, a moure's dintre un ambient de manifesta hostilitat, les subtileses de interpretació de textos, les combinacions tendencioses de fórmules, i l'invocació de lleis estranyes, i quedaren fets esclaus de la «lletra».

D'aquí la gran diferència en el camí recorregut; d'aquí la confiança en uns, i la poca fè en els altres; d'aquí la fortalesa en una part i l'anèmic viure en l'oposada; és que la primera és mantenedora de lo que vivifica, i la segona viu lligada a lo que mata; i tant com és natural que aquella se sostingui, ho és que aquesta vagi caient en defalliments que si massa perduessin arribarien a produir l'absurde de que'ls elements il·letrats poguessin donar el sentit del Dret als que professionalment són coneixedors d'ell.

Certament viu molt més el Dret Català el pagès que, ignorant els textos, diu que «tracte és tracte» i que el que l'ha fet l'obliga, que l'advocat que, sense voler-se recordar de l'esperit que informa els principis fonamentals, regira els infolis del Corpus Romà, o els articles del Codi civil, o les mateixes Constitucions de Catalunya, per trobar-li la manera de que s'escabulleixi de complir-lo sense raó de fer-ho.

Es inqüestionable que la normalitat sols pot venir quan tornin a la compenetració deguda els dos elements; no és pas del tot cert que la situació del poble sigui absolutament ferma, perquè, tant pot ser destralejat l'arbre, que ni el braó d'una sava exuberant pugui assegurar-li la vida sense el treball científic i la col·laboració il·letrada, el Dret no pot assolir l'afirmació deguda; però si és precís reconèixer-ho, cal confessar que

és molt més enganyosa la posició dels elements lletrats.

I això és necessari tenir-ho en compte per acertar en la norma de nova vida, especialment per a resoldre els dos punts més sorrints del programa, que són: el projecte del Congrés i la redacció definitiva de l'Apèndix.

F. MASPONS I ANGLASELL

(*La Veu de Catalunya*).

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes.

La dominación francesa en Gerona

Mucho se ha escrito sobre los famosos Sitios de Gerona, aunque bajo un aspecto casi exclusivamente militar, pero pocas páginas ha dedicado el historiador a los días de la dominación francesa en la inmortal ciudad. La razón es obvia: por una parte, los materiales referentes a la guerra ya estaban reunidos y por otro lado, el asunto era muy a propósito para que un escritor de mediano aliento pudiera llenar sin gran esfuerzo muchas páginas reseñando con un patriotismo fácil, hechos patéticos y brillantes; mientras que para trazar la vida social de Gerona durante la época en que fué gobernada por los invasores debía hacerse un estudio más árduo que requiere una superior facultad crítica y una gran serenidad de juicio para sobreponerse a las sollicitaciones del amor propio y a los sentimientos del patriotismo.

Afortunadamente, en nuestros días, cuando ha transcurrido más de un siglo desde que Gerona asombró al mundo con su temeraria y heroica resistencia, podemos enfocar aquellos hechos más serenamente y sin propósito de sugestionar al lector, sino con el fin de enseñarle a pensar por cuenta propia y a no admitir sin el debido análisis y la ponderación necesaria lo que unas cuantas generaciones se han ido transmitiendo sin someterlo a la crítica severa e imparcial que no vacila en destruir los ídolos cuando ya no tienen razón de ser, por carecer de eficacia sobre las multitudes la idea o el sentimiento que un día los animara.

Podemos, por lo tanto, y tenemos el deber de dar a conocer al lector algo de lo mucho y bueno que emprendieron o realizaron los franceses en Gerona, una vez se hubieron apoderado del gobierno de la sufrida ciudad, o sea desde fines de 1809 a 1814. De cuantos documentos nos ha sido dable consultar aparece que los dominadores se esforzaron en reconstruirlo que era un montón informe de ruínas, reorganizando los servicios públicos y creando nuevas instituciones, sin herir—cosa facilísima si se tiene en cuenta la tensión de los espíritus—las respetables creencias de los habitantes de la ciudad. El mismo cronista gerundense, don Emilio Grahit, que escribió la historia

de los Sitios a la antigua usanza, esto es, de un modo puramente externo y con un patriotismo exaltado, consagrando páginas enteras a glosar una frase o un gesto del caudillo Alvarez de Castro, confiesa que «las autoridades francesas se esmeraron sobre manera en cumplir con su deber, organizando buena policía, haciendo varias obras públicas, fomentando en cuanto les fué posible la agricultura, industria y comercio y los establecimientos de beneficencia».

Fué la política francesa entonces, respecto de Gerona, ya que a esta ciudad singularmente nos referimos, una política que hoy llamaríamos de atracción, puesto que ante todo el invasor procuró conquistarse las voluntades de aquellos ciudadanos, gobernando bien, haciéndoles participar en la administración pública, designando para ello, con singular acierto, a las personas más prestigiosas, si bien varias de ellas «se ausentaron para no servir al Gobierno extranjero, y casi todos los que sirvieron, lo hicieron por la fuerza de las circunstancias». Estos planes, hábilmente preparados, no produjeron el resultado apetecido: los franceses fueron mirados casi siempre como enemigos y aún como opresores, no obstante el tino y la discreción con que dirigían los negocios públicos, la dulzura de sus procedimientos y la honradez de su gestión.

La lectura de algunos números de la «Gazette de Gironne»—después «Gaceta del Departamento del Ter»,—que empezó a publicarse en 1812 con texto francés y su traducción castellana, confirma nuestro aserto.

La mendicidad fué uno de los problemas que más preocuparon a los franceses, según se desprende del núm. 30 de la «Gazette», en el que se daba cuenta de las disposiciones acordadas para remediarlo, anunciando que dentro de poco Gerona se enorgullecería de tener establecimientos para socorrer las necesidades de los desdichados, al cuidado de las personas más distinguidas y virtuosas, encargadas de conocer la situación de los pobres, las causas de su indigencia y los recursos que les quedasen para el trabajo.

Por la lectura del núm. 41 colegimos que los franceses se ocupaban activamente en reorganizar las casas de Caridad, cuyo funcionamiento dejaría mucho que desear, pues en una noticia inserta en dicho número dicese que, al parecer, «la causa de los pobres ha sido poco favorecida hasta hoy, muchos expósitos han perecido víctimas del abandono, y las Juntas de Caridad no han recibido del público más que débiles pruebas de beneficencia».

Bien claro se vé que fué preciso estimular el celo caritativo de las personas ricas. Sin duda la falta de filantropía era debida en gran parte a la miseria casi general a la sazón; en la ciudad, a consecuencia de la guerra; pero no es aventurado suponer que también contribuiría a ello el ser extranjeros quienes organizaran la beneficencia, y así lo corrobora el hecho de que el señor Prefecto del Ter exhortara a los individuos de las Juntas, en nombre de la humanidad, para que desempeñaran las funciones que les habían sido encomendadas y lo hicieran con la actividad posible.

El servicio de correos quedó establecido de una manera bastante perfecta, a pesar de la falta de vías de comunicación y de anomalía del país, como puede verse leyendo el núm. 43 de la curiosa «Gaceta departamental».

Un servicio tan importante como el de carreteras, fué asimismo debidamente atendido por los invasores, los cuales abrieron un nuevo camino de Figueras a Olot, según aparece en el núm. 52 del citado periódico oficial, en el cual se anunciaban otras reformas en este ramo, o sea la apertura de tres caminos que pusieran en comunicación a Palamós, que era considerado como el puerto natural de la capital del departamento con Gerona: uno por Calonge, otro por Palafrugell y el restante por Pals a Torroella de Montgrí y a Figueras.

No es posible en una crónica enumerar las principales reformas que los franceses llevaron a cabo durante su dominación en la gloriosa ciudad; la materia se presta a un detenido estudio que nos proponemos emprender dentro de poco; pero creemos que los datos aportados son suficientes para demostrar que la conducta del invasor no fué la del tirano violento y cruel que no respeta el idioma, la religión ni las costumbres del país donde ha puesto su planta, sino la del gobernante hábil y discreto que persigue el bien de sus administrados y dedica su actividad a una labor constructiva tan necesaria como difícil en un pueblo del que se ha enseñoreado, después de una guerra prolongada y estéril, la miseria más espantosa.

CARLES RAHOLA

(*El Dia Gráfico*)

El millor Cafè és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

Una visita a les "Case dei bambini" de Roma

Delegat per la Junta de Govern de les Cases Provincials de Caritat i de Maternitat i Expòsits per a visitar y veure el funcionament de les «Case dei bambini», me trobava a principis de desembre a Roma.

Impacient i curiós per veure realitzat el bell somni que'ns havia fet somiar el llibre de la doctora Maria de Montessori (1), al matí següent de la meua arribada, i proveït ja de l'indispensable permís, me veia introduït, per les amables religioses, a càrrec de qui està una d'aquestes escoles, a la classe que porta el nom de «Case dei bambini».

No era jo l'únic visitant aquell dia.

Els resultats obtinguts pels mètodes de la doctora Maria de Montessori, amb nens de 3 a 6 anys, han sigut tant extraordinaris, que tot el món pedagògic s'ha commogut, i de totes les nacions acudeixen a Roma professors i mestres per veure aquestes classes i per a seguir els cursos que la Doctora dona cada any a un centenar de fervorosos oients.

El dia de la visita a l'escola esmentada (Via Giusti), èrem uns deu els admesos a presenciar la classe.

Si gran és la impressió que produeix la descripció que d'aquestes classes fa la senyora Montessori en el seu llibre i les que han portat les revistes professionals, creieu, lectors, que la realitat en produeix una de més fonda encara, inoblidable.

Uns cinquanta nens i nenes de 3 a 6 anys, sumergits cadascú en el seu treball, sense deixar-se distreure pel públic que'ls admira en silenci, i posseïts de l'ardenta activitat que caracteritza l'home que compleix una tasca voluntària i adequada a les seves aptituds, teixeixen, escriuen, llegeixen, fan construccions sobre tapiços estesos per terra, estudien aritmètica amb unes barres destinades an aquest objecte..., i tot això amb la més completa llibertat de moviment i d'elecció, però que té, com a fonament, la disciplina que porta en si l'encís del mateix treball.

La directora de la classe, una religiosa blanca, tota vestida de blanc, la veu de la qual és un suau murmur de penetrant dolçor i amb una mirada que té quelcom d'agut i de maternal, vigila atenta, acostant-se àgil al nen que acaba un exercici, invitant suauement a un altre que no està prou entrenat en el treball, deturant a temps la manifestació d'algun barbre instint, i per tot

arreu present, sempre dissimuladament activa, sempre sobria i oportuna.

La dificultat més gran que experimenten les directores de les «Case dei bambini», és alcançar el domini suficient de si mateixes, per a no intervenir massa, per a no voler prestar una ajuda innecessària an aquelles criatures que'ls enterneixen el cor.

L'intel·ligent directora de la Via Giusti realitzava, s'ha de dir, l'ideal d'una directora d'aquestes classes.

Transcorregut el temps destinat als exercicis manuals, la directora esgrigué a la pizarra una paraula: «silenci». Veure-la alguns nens i començar a guardar el material i anar-se'n de puntetes a assentar-se al seu lloc, va ésser tot ú. Totes les veus i petits sorolls que fins allavors se sentia, varen anar-se apagant de mica en mica, i un silenci pregón, que donava la impressió del buit i la soletat, va produir-se com per art d'encantament.

La professora, des de fóra cridà, en veu baixíssima, als nens ún a ún, y aquests, sense soroll, sortiren al jardí on aviat s'entregaren a alegres jocs.

Una descripció completa de tot lo que fan els nens estaria aquí fóra de lloc, però no puc passar per alt l'escena de servir el dinar en aquest asil de la Via Giusti.

Els nens paren ells mateixos les taules amb més gracia que'ls més hàbils moços d'hotel. Una vegada asseguts als seus llocs, se veuen aparèixer les servidores de torn, unes nenes petites, que porten abraçades unes grans sopes fumejantes que depositen suauement sobre les tauletes.

L'educació dels seus sentits i la coordinació de moviments que han exercitat en la «Case dei bambini» les han fet aptes a transportar amb seguretat, objectes que moltes minyones adultes no saben fer sense el constant perill d'una catàstrofe.

Acabat el dinar els nens descansen una estona, i els visitants, essent ja avançada l'hora, se despedeixen amb el dolor de veure que'l permís no és més que per una vegada, per a evitar l'aglomeració de visitants que d'altra manera es produiria.

Lo important per mi i per nosaltres tots, estava conseguit. Se tractava, com a cosa primordial, de veure si efectivament la realitat corresponia a les descripcions entusiàstiques que s'han fet d'aquestes «Case dei bambini», i en això haig de dir que sí. Els resultats dels mètodes de la doctora Maria de Montessori són tant extraordinaris, són, millor dit, més extraordinaris encara de lo que han publicat les revistes.

En tots els articles figura generalment

com a cosa de més reclam per al públic, el fet positiu de que'ls nens aprenen cap als quatre anys i mig a escriure espontàniament. La cosa sembla miraculosa, no hi ha dubte.

Jo, per la meua part trobo més motiu encara d'admiració, pensant en el desvetllament i desentrotlló prodigiós d'energies i aptituds que significa, el fet de que un non sense sugestió, ni pressió personal de cap mena, arribi a gaudir de l'escriptura com d'una gloriosa conquesta seva.

Quedava per resoldre un altre problema. La directora de la Via Giusti ¿no seria un cas isolat? ¿Els resultats obtinguts no's deuen més a les seves condicions personals que als mètodes de la senyora Montessori?

La directora de la Via Giusti era una de les més distinguides alumnes de la senyora Montessori, havia treballat amb ella molt de temps.

La escola funcionava encara baix la influència directa de la Doctora i algunes de les altres deixebles i la inspectora freqüentaven la casa. ¿Serien tant grans els resultats en altres escoles on no arriba la influència directa del grupu montessoria i aon per força queda debilitada la seva estricta ortodòxia?

Amb ànim de fer averiguacions i poder formar-me un criteri més fonamental vaig dirigir-me al dia següent a algunes «Case dei bambini» que no estan sota el control del grupu montessoria.

Allí vaig tenir ocasió de comprovar que'ls resultats del mètode eren els mateixos. Falta, potser, en l'ambient aquella unció, aquella espiritualitat que tenen les escoles més en contacte amb la font original; de totes maneres una cosa quedava comprovada: la superioritat del mètode en sí mateix i la força dels principis que li serveixen de fonament.

Una altra ocasió magnífica se'm va oferir d'apreciar el valor del mètode, i aquesta va ésser el poder veure la seva influència sobre un grupu nombrós de nois recollits en les capes inferiors de la societat des de feia tant-sols quinze dies.

La directora de la classe, l'intel·ligent Sig. Macheroni, fundadora de varies «Case dei bambini», armada d'una sòlida preparació científica i d'un cor de mare, se dedicava a comprovar l'eficàcia del sistema sobre aquell grupu turbulent i indisciplinat.

El primer dia de classe va ésser horrorós. Els bonics mobles, l'habitació dolça d'ambient, la presència de la intel·ligent directora no varen ésser suficients per a contenir els impulsos selvatges d'aquells infeliços.

Durant uns quants dies, els més rebecs s'apoderaren del camp i eren amos de la situació, imposant-se als més ben dotats i dòcils.

Al cap de quinze dies la classe que vaig veure havia canviat d'aspecte. Els terribles que encara no volien treballar ja no destorbaven, se mantenien separats del grupu

(1) Il Metodo della Pedagogia Scientifica applicato all'educazione Infantile Case dei bambini. Amb aquest nom ha batjat la doctora Maria de Montessori les classes infantils, on el nen y nena s'eduquen pel mètode de la Pedagogia Científica.

ROYAL

◆ Cada tarda Tè-concert ◆ Souper-concert a la sortida dels teatres ◆

RESTAURANT * Menú desde 5 pessetes

Rambla dels Estudis, núm. 8

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunches

principal, que s'havia entregat amb passió als seus exercicis.

L'habilitat directora els invitava pacientment, però amb molta discreció, al treball i era interessantíssim veure com, de mica en mica, aquells selvatges anaven sentint una cosa nova, una forta atracció per lo ordenat i instructiu, pel treball ordenat, en una paraula per la civilització.

La senyora Macheroni per arribar a aquest resultat, no havia fet més que seguir al peu de la lletra lo dictat per l'esperit de la doctora Montessori. Haig, no obstant, de expressar lo molt que és d'apreciar la manera com sab situar-se respecte dels nois en l'actitut tant recomenada per la Doctora, de curiositat científica i d'incansable bondat.

Les «Case dei bambini» van estenent-se per tot el món.

Algunes escoles municipals italianes comencen a adoptar els seus mètodes en les classes maternals. Dos cantons de Suïça els han adoptat oficialment; Anglaterra, Estats Units, França i Austràlia tenen ja moltes «Case dei bambini». La casa que a Milà fabrica el material, té demandes de col·leccions, no sols del Consell d'Investigació Pedagògica de la Diputació de Barcelona, sinó de Berlín i del Japó.

A Barcelona també preparem un assaig de «Case dei bambini»; però per la extensió ràpida i eficaç d'aquests mètodes per tot Cata-

lunya i, sobretot, per alçar l'implantació amb tota puresa i no caure en les falsificacions que són tant freqüents en la nostra terra, aprofito aquesta ocasió per a fer una crida a les senyoretes que sentin nobles aspiracions de contribuir a l'educació dels nens del seu país, per a que demanin una pensió a la «Junta de Pensions per a estudis a l'estranger», de Madrid, amb l'objecte de poder seguir a Roma el curs de la doctora Maria de Montessori. El curs d'enguany començarà el dia 23 de febrer i acabarà el 30 de juny. El temps que falta per al començament del curs és més que suficient per una catalana per aprendre les nocions d'italià necessàries per aprofitar les classes. En els cursos van compreses pràctiques del mètode en diferents «Case dei bambini», de manera que a la vinenta tardor, si algunes senyoretes se decideixen, podríem comptar amb un grup de professores ben preparades i amb el títol corresponent, que segurament serien cridades per a organitzar i dirigir classes d'aquest gènere i per ajudar a preparar altres professores.

JOAN PALAU VERA

P. S. — Per informacions detallades poden les interessades dirigir-se al Consell d'Investigació Pedagògica, Urgell, 187.

(La Veu de Catalunya).

colecció de cançons populars-religioses transcrits directament del poble.

VIII. Premi de 50 pessetes, ofert pel Centre Excursionista de Catalunya, a la millor colecció de cançons populars de beure i de camí.

IX. Un objecte decoratiu, ofert per l'Unió Catalanista, consistent en el segell de dita entitat incrustat en or sobre plana de cer, que s'adjudicarà al millor himne patriòtic per chor a veus soles (mixtes o iguals) lletra a lliure elecció.

X. Un objecte d'art, ofert per l'Associació Musical de Barcelona, a la millor sonata per violí o violoncel i piano, en tres o quatre temps.

XI. Premi de 150 pessetes, ofert per l'Associació de Música de Càmera, a la millor composició per orquesta de corda, d'extensió i forma lliures.

XII. Premi de 250 pessetes, ofert per l'Associació de Nostra Senyora de Pompeia, a la millor i més selecta colecció de cants, en nombre no inferior a deu, a una i a dues veus, amb acompanyament d'orgue amb pedal, dedicats a la Mare de Déu, sobre composicions en llengua llatina, preferentment textos d'antiga tradició cristiana o trets del fons litúrgic.

L'obra aspirant al premi serà examinada amb molta cura referent a la genuïna i depurada accentuació prosòdica del text, la qual bella qualitat es indispensable.

XIII. Premi de 500 pessetes, ofert per un agrupament d'amants de la música de la terra, a la millor composició de caràcter joïós per chor mixte. Lletra a lliure elecció.

XIV. Premi de la Societat Anònima Casa Dotesio, consistent en les partitures d'orquestra (edició en octau, vulgarment dita «de butxaca») de les següents obres de Ricard Wagner: «Els Mestres cantaires de Nuremberg», «Tristán i Isolda», «Lohengrin» i «Tannhäuser». Aquest premi s'adjudicarà a la millor i més important colecció d'obres corals desconegudes avui dia d'autor o autors catalans o residents a Catalunya anteriors al segle XVIII, transcrits en notació moderna i acompanyades, si és possible, d'alguna nota biogràfica. També haurà d'indicar-se el lloc on se trobin els originals manuscrits o impresos.

XV. Premi de la Societat Anònima Casa Dotesio, consistent en les partitures d'orquestra (edició en octau, vulgarment dita «de butxaca»), de les següents obres: Joan Brahms, «Quatre Simfonies»; Ricard Strauss,

Informació

Festa de la Música Catalana

ANY VI

Cartell del concurs de 1914

I. Premi de 500 pessetes, que s'adjudicarà a la millor i més important composició per chor mixte. Lletra a lliure elecció.

II. Premi de 250 pessetes, que s'adjudicarà a la millor composició per chor a veus d'home inspirada en lletra d'esperit catalanesc (costums populars, cants patriòtics o qualsevol assumpte que tingui agre de la terra).

III. Premi de 250 pessetes, ofert pel Bisbe de Barcelona, doctor Joan J. Laguarda, a la millor missa d'estil popular-gregorià per

chor a l'unísson, amb acompanyament d'armonium o orgue, propia per a ésser cantada pel poble en els oficis dominicals.

IV. Premi de 1.000 pessetes, ofert per el Excm. Sr. D. Eusebi Bertrand i Serra, president de l'Orquesta Simfònica de Barcelona, a la millor obra per gran orquestra (simfonia, suite o poema simfònic).

V. Premi de 250 pessetes, ofert per l'Ateneu Barcelonès, al millor quartet de corda compost al menys de tres temps.

VI. Premi de 100 pessetes en obres de literatura catalana, ofert per la Lliga Regionalista, a la millor colecció de melodies originals per cant i piano.

VII. Premi de 150 pessetes, ofert per l'Acadèmia de la Joventut Catòlica, a la millor

— EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES —

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÓNIMA

La més important d'Espanya—20 sucursals amb telèfon—Central: Pelayo, 44, telèf. 1.113 • Economia. Veritat en els preus

Important:

La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previamente desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

«Sis poemes simfònics» («Don Joan», «Macbeth», «Mort i Transfiguració», «Till Eulenspiegel», «Així parlà Zarathustra», «Don Quixot»). Aquest premi s'ajudicà al millor preludi i fuga per orgue.

XVI. Premi ofert per don Joaquim Pena, consistent en la partitura d'orquestra edició en octau) de «Parcival», de Ricard Wagner, a la millor obra per piano, de caràcter catalanesc. No ha d'ésser sardana.

XVII. Premi de 150 pessetes, ofert per l'Orfeó Català a les dues cançons populars més ben armonitzades per chor mixte. En cas que cada una de dites cançons sigui de diferent autor, se partirà el premi.

XVIII. Premi de 50 pessetes, ofert per don Ramón Roca i Sans, a la millor composició musical, a veus i orgue, sobre la lletra dels «Goigs a llaor de Nostra Senyora de la Cande'a, Patrona i Reina de la ciutat de Valls», originals de don Jaume Boloix i Canela i premiats en el Certàmen de l'Acadèmia Bibliogràfica-Mariana celebrat a Lleida el dia 15 d'octubre de 1911.

Les composicions que obtin als temes I, II, IX i XIII han d'ésser precisament a veus soles. Els reculls de cançons populars optant als temes VII i VIII tampoc han de portar acompanyament de cap mena, si no és ella algun instrument popular amb que la cançó acostumi executar-se. La lletra de les composicions (exceptuant, naturalment, els temes, III, XII i XIV) haurà d'ésser catalana i en igualtat de mèrit musical, se preferiran aquelles la lletra de les quals sigui millor.

Essent aquesta la Festa de la Música Catalana, s'entén, naturalment, que sols poden enviar hi composicions els autors fills de terres de llengua catalana (Catalunya, Balears, València, Roselló).

Les composicions no hauràn d'ésser escrites de mà dels mateixos autors, sinó de copista.

Les composicions, que hauràn d'ésser rigorosament inèdites, s'enviaràn a l'Orfeó Català (carrer Alt de Sant Pere, 13) a nom de Francesc Pujol, i cada una de elles portarà un lema.

Obres de Josep Carner

Libre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

A la salida del teatro,

de reuniones, de bailes se cogen estos resfriados tan terribles, que muy amenudo acaban en pulmonía. Cuando nota usted este ligero escalofrío,

acompañado de estornudos, no deje de atender a este aviso de la naturaleza y, sin perder tiempo, siga el tratamiento de los Pellets del Dr. Mackenzy. Los Pellets evitarán que siga adelante su resfriado y lo curarán en 24 horas, sin necesidad de hacer nada. A las primeras tomas notará usted alivio, cesará el estornudeo, la destilación mucosa y el lagrimeo; corregirá el estado febril, despejarán la cabeza y harán desaparecer todas las molestias de esta desagradable indisposición. Los Pellets reblandecen el pecho, facilitan la expectoración y corrigen la tos. Caja ptas. 1'50 ne todas las farmacias.

Camisería i Corbateria

Boquería-32

BARCELONA

ESPECIALITAT
en CAMISES a MIDA
GRAN BARATURA
de PREUS

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** i les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no fonts de origen.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: RAMBLA de les FLORS-18-ent.º

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL-LISTERÍA * LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA

Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegramas i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de
12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP.
Els mes ràpids i els mes
econòmics de essència
neumàtics.

Chassis per omnibus i
camions, 15/20 y 30/40 HP.
Pera transport de passat-
gers, servei de col·legis i
d'hotels i ambulancies sa-
nitaries.

Per transports de 1 1/2
i de 3 tonelades i servei de
correus.

Grupes marins, de 6, 15
i 30 HP.

Per canots de recreu,
transports de passatgers
serveis de pràctics de ports
salvament de nàufregs i au-
xiliars de barco de pesca.

Obra nova

(Publicació de la Lliga Regionalista)

LES MANCOMUNITATS

Antecedents
La Mancomunitat Catalana
Lley de Mancomunitats

Preu: 50 cèntims

De venda en les llibreries y quioscos

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.

DIPLOMAS Y MEDALLAS DE ORO

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE RÉGIMEN NINGUNO. — Como garantía de legitimidad, zigir siempre en cada frasco la firma y rubrica del **Dr. Llorach**, con el esudo escarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

— VENDESE EN FARMACIAS, DROGUERIAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES —
Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua Rubinat-Llorach